

**“O‘ZBEKISTONDA MADANIYAT VA TURIZIM SOXALARINI
RIVOJLANTIRISH”**

Ismailova Jumagul Farxod qizi

*Qoraqalpoq Davlat Universiteti Madaniyat va san'at
muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish yo'nalish talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda xorijiy va mahalliy sayyohlarni jalb etish va o'ziga xos sayyohlik tajribasini shakllantirish orqali turizmni rivojlantirish strategiyasi haqida ko'plab ma'lumotlar o'rin olgan. Bugungi kunda har bir mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ahamiyat kasb etuvchi turizm sohasini rivojlantirish allaqachon dolzarb masalaga aylangan. Shuningdek, O'zbekistonda ham bu sohani rivojlantirish uchun har xil turdagi turizm infratuzilmalarini yanada takomillashtirish va sayyohlik obyektlarini modernizatsiya qilish bo'yicha bir qancha ishlar olib borilmoqda.

Kalit so'zlar: turizm, infratuzilma, modernizatsiya, mehmonxona, transport, sayyohlar, strategiya.

O'zbekiston o'zining turistik salohiyati bo'yicha jahonda yetkachi o'rinlarni egallaydigan 15 ta mamlakat qatoridan joy olgan. Respublikamiz hududida 4 mingdan ortiq arxitektura, tarixiy va tabiiy yodgorliklar, go'zal landshaftlar, xilma xil noyob o'simliklar va hayvonot dunyosi mavjud. Bularning barchasi sayyohlarning yurtimizga bo'lgan qiziqishini yanada oshirmoqda. Dunyo davlatlari tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, hozirda turistlarda muayyan bir mavzuga asoslangan yo'nalishlar bo'yicha sayyohat qilish istagi mavjud. Ular biror bir mintaqa yoki mamlakatni to'laligicha emas, balki o'ziga xos jihatlarini ko'rishni istaydi. O'zbekistonda turizm infratuzilmasining rivojlanishi haqida gapirar ekanmiz, mamlakatning asosiy turizm rayonlariga bo'linishi xususida to'xtalib o'tish muhim ahamiyatga egadir. Bugungi kunda Respublikada to'rtta asosiy turistik mintaqa mavjud bo'lib, ular Farg'ona, Samarqand-Buxoro, Toshkent va Xorazm turizm mintaqalaridir. Farg'ona turizm mintaqasi Farg'ona vodiysini o'z ichiga qamrab oladi. Uning turistik resurslarixeologik qazilmalar va me'morchilik obidalari, qulay tabiiy sharoitlar, an'anaviy xalq hunarmandchiligi va san'ati mahsulotlari, sanoat va agrar komplekslardan iborat. Hozirgi kunga kelib O'zbekistonda turizmni rivojlantirish uchun asos solindi deb hisoblash bo'lmaydi. Bunga dalil sifatida 1995-yilda «Buyuk Ipak yo'li»ni qayta tiklashda O'zbekiston respublikasining faol qatnashishi va respublikada xalqaro turizmni rivojlantirish to'g'risida»gi farmonining qabul qilinishidir.

O'zbekiston o'zining boy madaniy-tarixiy merosi, betakror tabiat manzaralari, mehmondo'st xalqi bilan mashhur mamlakat. O'zbekiston Prezidenti mamlakatimiz turizm industriyasi salohiyatini inobatga olgan holda xorijiy va mahalliy sayyohlarni jalb etish, o'ziga xos sayyohlik tajribasini shakllantirishga qaratilgan O'zbekistonning turizm brendini targ'ib qilish strategiyasini ishlab chiqdi.

O'zbekistonda turizmni rivojlantirish strategiyasi turizm infratuzilmasini rivojlantirishga asoslangan. Mamlakatimizda mehmonxonalar, restoranlar va sayyohlik obyektlarini modernizatsiya qilish va yangilarini qurishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu o'z navbatida turistlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi. Aviatsiya, temir yo'l va avtomobil infratuzilmasini rivojlantirishni o'z ichiga olgan transport tizimini rivojlantirish sayyohlarning mamlakatimiz bo'ylab sayohat qilish qulayligini oshirishda muhim o'rin tutadi. O'zbekiston hukumati xorijiy va mahalliy sayyohlarni jalb etish maqsadida xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, ob'ektlarni modernizatsiya qilish, yangilarini barpo etishga katta e'tibor qaratmoqda.

Mehmonxona infratuzilmasi turizm sektorining muhim elementi hisoblanadi. O'zbekistonda turli turdagi mehmonxonalarni qurish va modernizatsiya qilish bo'yicha faol ishlar olib borilmoqda. Ularning aksariyati xalqaro standartlarga javob beradi va sayyohlar uchun yuqori darajada qulaylik yaratadi. Uning tarkibiga Toshkent va boshqa yirik shaharlardagi yirik mehmonxona majmualari, shuningdek, O'zbekiston viloyatlaridagi kichik mehmon uylari va mini-mehmonxonalar kiradi.

Sayyohlarni jalb etishda transport infratuzilmasini rivojlantirish ham muhim o'rin tutadi. O'zbekistonda aviatsiya, temir yo'l va avtomobil yo'llari tizimlari faol modernizatsiya qilinmoqda. Toshkent, Samarqand va Buxorodagi xalqaro aeroportlarning rekonstruksiya qilinishi yo'lovchilar oqimini ko'paytirish va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Temir yo'l yo'nalishlari ham modernizatsiya qilinmoqda, bu sayyohlarning mamlakat ichida harakatlanishini osonlashtiradi va mavzuli turistik marshrutlarni rivojlantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, muntazam ravishda ta'mirlash ishlari olib borilayotgan, shuningdek, sayyohlik ob'yektlari va diqqatga sazovor joylarga qulay bo'lgan yo'llarni ta'mirlash va qurish bilan yo'l infratuzilmasi doimiy asosda takomillashtirilmoqda.

Sayyohlarga qulaylik yaratish maqsadida tabiiy-madaniy zonalarda turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha ham ishlar amalga oshirilmoqda. Ular milliy bog'lar, qo'riqxonalar va tarixiy obidalarda sayyohlarning qulayligi va xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiluvchi istirohat bog'lari hududlari, sayyohlik yo'nalishlari, axborot markazlari va boshqa obyektlarni rivojlantirishga qaratilgan.

Bundan tashqari, turizm xizmatlari sifatini oshirishda axborot infratuzilmasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Internet tarmog'iga ulanish imkoniyatlari kengaytirilgani, turistik ma'lumotlar portallari va diqqatga sazovor joylar, tadbirlar va xizmatlar to'g'risida dolzarb ma'lumotlarni olish uchun mobil ilovalar, shuningdek,

turizm sohasida kadrlar tayyorlanayotgani sayyohlarning mamlakat sayyohi bilan yanada samarali hamkorligini ta'minlashga xizmat qilmoqda. Bunga boy madaniy meros, tarixiy shaharlar, go'zal tabiat, gastronomik tajribalar yoki mashhur festivallar misol bo'la oladi. Turistlarga yuqori darajada xizmat ko'rsatish va mehmondo'stlik ko'rsatish turizm brendini targ'ib qilishning muhim yo'nalishi hisoblanadi. Mehmondo'stlik va turizm industriyasida kadrlar tayyorlash, yashash uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, turistlarni xabardor qilish va qo'llab-quvvatlash mamlakatimizning ijobiy imidjini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Mehmonxona infratuzilmasi, transport tarmoqlari va boshqa turistik ob'ektlarni rivojlantirishga yo'naltirilgan investitsiyalar ham turistik brendni ilgari surishda yordam beradi. Zamonaviy va qulay mehmonxonalar, rivojlangan transport tizimi va turistik diqqatga sazovor joylarga kirish O'zbekistonda sayyohlarni jalb etish va maroqli hordiq chiqarish uchun qulay sharoit yaratadi. Turoperatorlar va media-kompaniyalar bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish O'zbekiston sayyohlik brendini ilgari surish imkonini beradi. Turoperatorlar bilan hamkorlik turistlarga turli turpaketlar va dasturlarni taklif qilish imkonini beradi, media kompaniyalar bilan hamkorlik esa ommaviy axborot vositalarida kengroq targ'ibot qilishga va diqqatni O'zbekistonda bo'lib o'tayotgan sayyohlik yo'nalishlari va tadbirlariga qaratishga yordam beradi. Qiziqarli marshrutlar va sayohat materiallarini ishlab chiqish sayyohlarning e'tiborini jalb qilishi mumkin.

Madaniyat, san'at, sport va boshqa sohalarga oid yirik tadbirlar va festivallarni tashkil etish va qo'llab-quvvatlash O'zbekistonga ko'p sonli sayyohlar e'tiborini jalb qilishi va oqimini jalb qilishi mumkin. Bunday tadbirlar sayohat qilish uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi va sayyohlarga unutilmas taassurotlar beradi. Sayyohlar uchun viza rejimini soddalashtirish va kengaytirish orqali turizmni rivojlantirishga katta hissa qo'shish mumkin. Elektron vizaning joriy etilishi, bo'lish muddatining uzaytirilishi va vizasiz rejim o'rnatilgan davlatlar ro'yxatining kengaytirilishi O'zbekistonni sayyohlar uchun yanada qulayroq qiladi.

O'zbekiston turizm sohasiga xorijiy sarmoyalarni faol jalb qilmoqda. Turizmni rivojlantirish strategiyasida xorijiy investorlar uchun soliq imtiyozlari, ruxsatnomalar va litsenziyalar berish tartib-taomillarini soddalashtirish, shuningdek, kafolatlar va mulkni himoya qilish bilan birga qulay investitsiya muhitini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilgan. Bu chora-tadbirlar yangi infratuzilma loyihalarini rivojlantirish, zamonaviy sayyohlik majmualarini barpo etish va mehmonxona sohasiga yetakchi xalqaro brendlarni jalb etishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonda turizmni rivojlantirish strategiyasida yangi turizm yo'nalishlarini rivojlantirish va ommalashtirish ham ko'zda tutilgan. Ular orasida tarix, madaniyat, tabiat va ko'ngilochar bilan bog'liq mavzuli marshrutlarni yaratish kiradi. Masalan, "Ipak yo'li" marshruti sayyohlarga Samarqand, Buxoro va Xivaning tarixiy shaharlari

bilan tanishish imkonini bersa, "O'zbekiston tabiat mo'jizalari" yo'nalishi go'zal tog'li hududlar, ko'llar va milliy bog'larga ekskursiyalarni taklif etadi.

O'zbekistonda sayyohlik yo'nalishlarini rivojlantirish sayyohlarni jalb qilish va turistik taklifni diversifikatsiya qilishning muhim strategiyasidir. O'zbekiston boy tarixiy va madaniy merosga ega bo'lib, uni turli sayyohlik yo'nalishlari bilan bog'lash mumkin. O'zbekistonda sayyohlik yo'nalishlarini brend darajasida rivojlantirishda bir qancha asosiy jihatlarni hisobga olish mumkin: tarixiy shaharlar, tabiiy diqqatga sazovor joylar, madaniy tadbirlar va festivallar, cho'l va tog'larda gastronomik va trekking, qishloq turizmi.

O'zbekiston Samarqand, Buxoro, Xiva kabi tarixiy shaharlari bilan mashhur. Ularning boy tarixi, arxitekturasi va sayyohlar uchun jozibali yodgorliklari bor. Ushbu shaharlar va ularning diqqatga sazovor joylarini qamrab oluvchi marshrutlarni ishlab chiqish sayyohlarga O'zbekistonning betakror madaniyati va tarixi bilan tanishish imkonini beradi. O'zbekistonda sayyohlik marshrutlariga kiritilishi mumkin bo'lgan ko'plab tabiiy diqqatga sazovor joylar ham mavjud. Masalan, Aydarko'l ko'li, Tyan-Shan tog'lari va Qizilqum cho'li sayyohlarga trekking, alpinizm, jip safari va ekoturizm kabi imkoniyatlarni taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Prezident Sh.Mirziyoyevning Mamlakatimizda turizmni izchil rivojlantirish istiqbollari, sayyohlik ob'yektlaridan samarali foydalanish, ko'rsatilayotgan xizmat turlari sifatini oshirish, yurtimizga tashrif buyurayotgan sayyohlar oqimini ko'paytirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar tahliliga bag'ishlangan yig'ilishdagi ma'ruzasi. 2017 yil. 3 oktabr. www.uza.uz

2. O'zbekiston Respublikasi prezidentining 2016 yil 2 dekabrda "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-4861-sonli farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 4 mayda qabul qilingan PQ-2953 sonli "2017-2021 yillarda Xorazm viloyati va Xiva shahrining turizm salohiyatini kompleks rivojlantirish Dasturi to'g'risida"gi Qarori.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 3 fevralda qabul qilingan PF-5326-sonli "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoitlarni yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni.

5. Ro'ziyev Sh. " O'zbekistonda tarixiy- madaniy turizmni rivojlantirishning tashkiliy iqtisodiy mexanizmini indikativ boshqarish metodikasi".

6. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Turizm>